

សេចក្តីថ្លែងការណ៍បិទបញ្ចប់របស់កម្ម

សេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា

អ្នកស្រី សាស្ត្រាចារ្យ រ៉ូណា ស្ទីត

ភ្នំពេញ ១៨ សីហា ២០១៧

ត្រួតពិនិត្យមុនបញ្ជូនចេញ

១. សេចក្តីផ្តើម

នៅពេលនេះ ខ្ញុំបានបញ្ចប់ដំណើររបស់កម្មលើកទី៤ របស់ខ្ញុំ នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាហើយ។ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដល់រដ្ឋាភិបាលចំពោះការអញ្ជើញខ្ញុំឲ្យមកធ្វើទស្សនកិច្ច និងឆន្ទៈរបស់រដ្ឋមន្ត្រីជាច្រើនរូប ដើម្បីជួបប្រជុំជាមួយខ្ញុំ និងពិភាក្សាដោយចំហរអំពីវឌ្ឍនភាព និងបញ្ហាប្រឈមក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា។ ខ្ញុំសូមសម្តែងការកោតសរសើរចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់បុគ្គលិកការិយាល័យOHCHR ទាំងអស់នៅកម្ពុជា ទាំងនៅរាជធានីភ្នំពេញ និងនៅខេត្តបាត់ដំបង ដែលបានគាំទ្រប្រកបដោយសមត្ថភាពបំផុតដល់ដំណើររបស់កម្មរបស់ខ្ញុំ។

នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរទស្សនកិច្ចនេះ ខ្ញុំមានឱកាសជួបប្រជុំជាមួយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នៃរាជរដ្ឋាភិបាល រួមមាន សម្តេចក្រឡាហោម ស ខេង ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី និងជានាយករដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ឯកឧត្តម អង្គរវង្សវឌ្ឍនា រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ឯកឧត្តម ហង់ ជួនណារ៉ុន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ឯកឧត្តម ម៉ម ប៊ុនហេង រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល ឯកឧត្តម វង សុភ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ឯកឧត្តម អ៊ិច បូរិទ្ធ រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ឯកឧត្តម កែវ វ៉េមី ប្រធានគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ឯកឧត្តម ស៊ុក ប៊ុនហុក ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត ព្រមទាំង ឯកឧត្តម ស៊ី អាវ៉ាហ្វាត់ អភិបាលរងខេត្តបាត់ដំបង និង ឯកឧត្តម អ៊ុំ រាត្រី អភិបាលរងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ខ្ញុំក៏បានជួបផងដែរ ជាមួយមេដឹកនាំគណបក្សសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា ឯកឧត្តម កឹម សុខា។

ក្រៅពីជំនួបប្រជុំទាំងនោះ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ខ្ញុំបានធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់ខេត្តបាត់ដំបង និងទៅកាន់ស្រុកសេរីសោភ័ណ និងក្រុងប៉ោយប៉ែត ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ។ ទាំងនៅរាជធានីភ្នំពេញ ទាំងនៅតាមបណ្តាខេត្តភាគពាយ័ព្យខ្ញុំមានឱកាសជួបជាមួយគូសន្ទនាដទៃទៀតជាច្រើន រួមមានអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សហជីពកម្មករ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងក្រុមអង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំប្រទេស។ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណ

ចំពោះអ្នកទាំងអស់ដែលបានចំណាយពេលវេលា មកធ្វើការចែករំលែកការយល់ដឹង និងព័ត៌មានផ្សេងៗ ជាមួយខ្ញុំ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរបេសកកម្មនេះ ហើយជាពិសេស ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានខែចុង ក្រោយនេះ។

នៅក្នុងកិច្ចជំនួបប្រជុំជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីនានានៃរដ្ឋាភិបាល ខ្ញុំមានក្តីរំភើបចិត្តជាខ្លាំងចំពោះឆន្ទៈរបស់ពួកគាត់ក្នុងការកំណត់បញ្ហាប្រឈមនានាដើម្បីបំពេញតាមបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សរបស់កម្ពុជា ហើយនិងការសំដែងការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់ពួកគាត់ក្នុងការធ្វើឲ្យស្ថានភាពកាន់តែល្អប្រសើរឡើងថែមទៀត។ ខ្ញុំសង្ឃឹមថានឹងទទួលបានព័ត៌មានស្តីពីការធ្វើមូលដ្ឋាននីយកម្មនៃគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិប្រកបដោយចីរភាព នៅពេលដែលមាន។ វាជាការសំខាន់ដែលថាកម្ពុជាបន្តប្រែក្លាយផែនការ និងយុទ្ធសាស្ត្រទៅជាវិធានការអនុវត្តប្រកបដោយវិជ្ជមាន ដើម្បីជម្រុញលើកកម្ពស់សិទ្ធិ និងសេរីភាពនៅក្នុងប្រទេសនេះ។

ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយដែលដំណើរការចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតមានការរីកចម្រើនទៅមុខបានល្អ ហើយដែលចំនួនខ្ពស់នៃអ្នកបោះឆ្នោតត្រូវបានចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតក្នុងការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៧។ នេះជាការលើកទឹកចិត្តថា ការបោះឆ្នោតឃុំ-សង្កាត់ នៅថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧ កន្លងទៅមានរបៀបរៀបរយល្អ និងប្រកបដោយសុខសន្តិភាព ដែលមានចំនួនប្រមាណជាភាគសិបភាគរយនៃអ្នកមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត បានចេញទៅបោះឆ្នោត។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្ញុំនៅតែមានក្តីកង្វល់ចំពោះបរិយាកាសនៃការបំភិតបំភ័យ និងការគំរាមនៃអំពើហិង្សា ដោយរាប់ទាំងពីសំណាក់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់មួយចំនួន នៅមុនថ្ងៃបោះឆ្នោត និងនៅក្នុងប៉ុន្មានសប្តាហ៍បន្ទាប់ពីថ្ងៃបោះឆ្នោត។

២. បញ្ហាសំខាន់ៗ

ខ្ញុំនៅតែមានក្តីកង្វល់អំពីស្ថានភាពលំបាកនៃក្រុមប្រជាជនដែលងាយរងគ្រោះជាច្រើននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ដូចដែលខ្ញុំបាននិយាយពីមុន វាជាការសំខាន់ដែលថានៅពេលដែលធ្វើមូលដ្ឋាននីយកម្មគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិប្រកបដោយចីរភាព រដ្ឋាភិបាលត្រូវធានាថា មិនមាននរណាម្នាក់ត្រូវបានគេទុកចោលដោយមិនគិតគូរនោះឡើយ។ បើយោងតាមមាត្រា៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្រប់រូបមានសិទ្ធិសេរីភាពស្មើគ្នា ដោយគ្មានការរើសអើង។ ទោះយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅតែមានឧទាហរណ៍នៃប្រជាជនជាច្រើនដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពគួរឲ្យព្រួយបារម្ភ។

កុមារ - កុមារនៅក្នុងអំឡុងពេលបំពេញបេសកកម្មនេះខ្ញុំបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើកុមារ។ ខ្ញុំស្វាគមន៍ចំពោះការដកចេញការបង់ថ្លៃសម្រាប់ការចុះបញ្ជីកំណើតរហូតដល់រយៈពេលសាមសិបថ្ងៃបន្ទាប់ពីថ្ងៃកើតរបស់ទារក ហើយខ្ញុំសូមជំរុញឲ្យមានការលើកកម្ពស់កាន់តែច្រើនថែមទៀតលើបញ្ហានេះនៅថ្នាក់ភូមិ និងឃុំ។ ការធានាឱ្យកុមារគ្រប់រូបបានចុះសំបុត្រកំណើត គឺជាកត្តាសំខាន់ក្នុងការទទួលស្គាល់សិទ្ធិកុមារ។ ចំពោះស្ថានភាពនៃការខ្វះប្រព័ន្ធទូលំទូលាយការពារកុមារ គណៈកម្មាធិការឃុំសង្កាត់ដើម្បីស្ត្រីនិងកុមារ (CCWC) គឺជាកូអរដោនេសំខាន់នៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ពួកគេនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន។ បើទោះជាការបណ្តុះបណ្តាលសមាជិកគណៈកម្មាធិការត្រូវបានធ្វើឡើងក៏ដោយ ក៏វាមិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីផ្តល់ការការពារកុមារដោយឯករាជ្យទាំងស្រុងឡើយ។ កុមារកាន់តែច្រើនត្រូវបានទុកឲ្យនៅជាមួយសាច់ញាតិដែល

ជាចាស់ទុំ ខណៈដែលឪពុកម្តាយរបស់ពួកគេទៅបំរើការជាពលករចំណាកស្រុក ផ្លាស់ទៅធ្វើការនៅរោងចក្រ ឬការដ្ឋានសំណង់នៅកម្ពុជា ឬស្វែងរកការងារធ្វើនៅក្រៅប្រទេស។ កុមារទាំងនេះភាគច្រើនត្រូវបានគេបំពាន បំពាន អ្នកដទៃទៀតបានធ្លាក់ខ្លួនប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀននិងសារធាតុផ្សេងៗទៀត ហើយអ្នកខ្លះទៀតបាន ក្លាយជាអ្នករស់តាមចិញ្ចឹមផ្លូវ។ កុមារដែលទទួលបានការរំលោភបំពានផ្លូវកាយ ឬផ្លូវចិត្តនៅក្នុងសហគមន៍ ឬគ្រួសារ ជាញឹកញាប់មិនមានមធ្យោបាយស្វែងរកជំនួយ ឬសុវត្ថិភាពទេ។ ខ្ញុំទទួលស្គាល់ថា រដ្ឋាភិបាល រៀបចំការស្ទង់មតិ និងផែនការសកម្មភាពស្តីពីហិង្សាទៅលើកុមារ ក៏ប៉ុន្តែដូចដែលខ្ញុំបានកត់សម្គាល់នៅពេល ពិចារណាលើសិទ្ធិស្ត្រី ជនរងគ្រោះនៃអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារជឿយៗនៅតែស្ថិតនៅក្នុងលំនៅឋានជាមួយ ជនល្មើស ហើយជនល្មើសមិនត្រូវបាននាំខ្លួនទៅកាត់ទោសតាមច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងការការពារជនរងគ្រោះ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះផែនការសកម្មភាពដើម្បីលើកកម្ពស់កិច្ចគាំពារកុមារ ដោយក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ដោយសហការជាមួយ អង្គការមូលនិធិរបស់អង្គ ការសហប្រជាជាតិសម្រាប់កុមារ (Unicef) អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល ក៏ដូចជាកម្ម វិធីភាពជាដៃគូសម្រាប់ការការពារកុមារ (3PC) មានគោលបំណងកាត់បន្ថយសាមសិបភាគរយនៃចំនួនកុមារ នៅតាមសហគ្រាស នៅក្នុងខេត្តចំនួនប្រាំ ការធ្វើសមាហរណកម្មពួកគេនៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ។ ខ្ញុំ សង្ឃឹមថាផែនការនេះនឹងទទួលបានជោគជ័យ ហើយនិងអាចពង្រីកបន្ថែមទៅតាមបណ្តាខេត្តផ្សេងៗទៀត។ វាមានសារៈសំខាន់បំផុតដើម្បីធានាថាកុមារដែលបានត្រឡប់មកវិញត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ថែទាំត្រឹមត្រូវ និងបានធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេដោយអនុលោមតាមឧត្តមប្រយោជន៍របស់កុមារ។

មិនមានបណ្តាញទូលំទូលាយនៃបុគ្គលិកសង្គមកិច្ចរបស់រដ្ឋាភិបាលទេ។ ជាគោលគំនិត គេគួរតែ មានយ៉ាងហោចណាស់ក៏មួយដៃក្នុងមួយឃុំៗ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្ញុំបានដឹងអំពីការងារការពារ និង ការស្តារនីតិសម្បទាកុមារដែលបានធ្វើឡើងដោយបុគ្គលិកសង្គមដែលបានទទួលមូលនិធិពីអង្គការមិនមែន រដ្ឋាភិបាលនិងដោយទីភ្នាក់ងារផ្សេងៗរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយសូមលើកទឹកចិត្តដល់រាជរដ្ឋាភិបា លក្នុងការលើកកម្ពស់ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គមឆ្នាំ ២០១៦-២០២៥ ដើម្បីពិចារណា ទទួលស្គាល់ លើកកម្ពស់ និងគាំទ្រយ៉ាងសកម្មដល់ការអប់រំការងារសង្គមកិច្ច និងកាលានុវត្តភាពមុខរបរ។ បុគ្គលិកសង្គមកិច្ចដែលបានបណ្តុះបណ្តាលអាចធ្វើការជាមួយគណៈកម្មាធិការឃុំសង្កាត់ដើម្បីស្ត្រី និងកុមារ (CCWC) នៅក្នុងឃុំ-សង្កាត់ ដើម្បីការពារកុមារ និងអ្នកដែលងាយរងគ្រោះ។

ខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញមានការវិវឌ្ឍន៍ជាវិជ្ជមានទាក់ទងនឹងសុខភាពនិងការអប់រំរបស់កុមារ។ រដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងសុខាភិបាលបានជម្រាបខ្ញុំថាអត្រាមរណៈរបស់ទារក និងកុមារ បន្តធ្លាក់ចុះ ការឆ្លងជំងឺកញ្ជិលត្រូវ បានលុបបំបាត់ទាំងស្រុងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ការប្រើប្រាស់ការព្យាបាលប្រឆាំងមេរោគអេដស៍ដើម្បីទប់ស្កាត់ ការចម្លងមេរោគ និងជំងឺអេដស៍ ពីមាតា ទៅទារក ក្នុងអំឡុងពេលកើត ហើយនិងការប្រើប្រាស់មូលនិធិសម ធម៌ ដើម្បីធានាថាគ្រួសារក្រីក្រ និងកូនៗរបស់ពួកគាត់អាចទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព។ រដ្ឋាភិបាលក៏ បានចាប់ផ្តើមដំណើរការកម្មវិធីចាក់ថ្នាំបង្ការប្រភេទមហារីកស្បូន (HPV) សម្រាប់កុមារី។ ទោះជាយ៉ាងណា ក៏ដោយ រដ្ឋមន្ត្រីសុខាភិបាល បានទទួលស្គាល់ថាខ្លួននៅមានការងារជាច្រើនទៀតក្នុងការកាត់ បន្ថយអត្រាមរណភាពទារក និងកុមារ ហើយនិងការផ្តល់អាហារូបត្ថម្ភដល់កុមារ ជាពិសេសកុមាររស់នៅតាម

សហគមន៍ជនបទ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានជូនជម្រាបខ្ញុំថា ប្រទេសកម្ពុជាមានសមភាព យែនឌ័រទាក់ទងនឹងការចុះឈ្មោះចូលរៀន និងការបញ្ចប់ការសិក្សា។ ប៉ុន្តែខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញថា កុមារនៅ ក្នុងក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច និងក្រុមជនជាតិភាគតិច នៅតែមិនទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការអប់រំ ដូចជា ការផ្តល់ឲ្យមាន ការទៅប្រើប្រាស់បាន និងលក្ខណៈសម្បត្តិសេវាដែលអាចទទួលយកបាន និងភាពបត់ បែននៃសេវាអប់រំ។ នៅក្នុងវិស័យអប់រំ និងសុខាភិបាល ព័ត៌មានបានបង្ហាញច្បាស់ថាកុមារដែលមានពិការ ភាពមិនបានទទួលភាពស្មើគ្នាចំពោះលទ្ធភាពទទួលបានសេវាឡើយ។ ការបង្កភាពងាយស្រួលដល់ការ ទទួលយកសេវានៅក្នុងអគារផ្សេងៗនៅតែជាបញ្ហា ហើយការប្រើប្រាស់ភាសាសញ្ញា និងភាសាសម្រាប់ មនុស្សពិការភ្នែកសម្រាប់គោលដៅជូនដំណឹងផ្សេងៗក៏នៅមានបញ្ហានៅឡើយ។

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ និងក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា បានពិភាក្សាជាមួយ ខ្ញុំទាក់ទងនឹងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន ដែលត្រូវបានប្រកាសឲ្យប្រើកាលពីឆ្នាំមុន។ ពេលនេះគឺជាដំណាក់ កាលអនុវត្តច្បាប់នេះ តាមរយៈការបង្កើតជាផែនការប្រតិបត្តិយុទ្ធសាស្ត្រ។ ជាមូលដ្ឋាន វាគឺជាដំណាក់កាល វិវឌ្ឍន៍ជាវិជ្ជមានមួយ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គេត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ធានាថាច្បាប់នេះត្រូវបានយកមក អនុវត្តស្របទៅតាមអនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងសេចក្តីណែនាំផ្សេងៗទៀត ជា ពិសេសការបំពាក់ធនធានគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌អនីតិជន។ មជ្ឈមណ្ឌលស្តារនីតិសម្បទាដែល ទើបបានបង្កើតឡើងត្រូវរៀបចំឲ្យស្របនឹងបទដ្ឋានពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ។ ក្នុងអំឡុង ពេលដែលខ្ញុំធ្វើទស្សនកិច្ចទៅកាន់មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី២ (ដែលជាពន្ធនាគារចម្បងក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ សម្រាប់ផ្ទុកជនជាប់ឃុំជាស្ត្រី និងអនីតិជន) នៅក្នុងសប្តាហ៍នេះ ខ្ញុំទទួលបានស្ថិតិថា អនីតិជនមានចំនួន ៤៨២ នាក់ (ក្នុងនោះស្រីមានចំនួន ៣៨ នាក់)។ កម្រិតនៃភាពចង្អៀតណែនក្នុងពន្ធនាគារតម្រូវឲ្យទណ្ឌិត ស្ត្រីដែលជាអនីតិជន ត្រូវឃុំនៅក្នុងបន្ទប់ជាមួយគ្នានឹងទណ្ឌិតនីតិជនជាស្ត្រី។ ចំណុចនេះគឺផ្ទុយទៅនឹង បទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សដែលកម្ពុជាយល់ព្រមទទួលយក។ ទន្ទឹមនឹងនេះ ខ្ញុំក៏ព្រួយបារម្ភផងដែរអំពីភាពយឺតយ៉ាវ នៅក្នុងការកំណត់អាយុពិតប្រាកដរបស់អនីតិជនបន្ទាប់ពីត្រូវបានចាប់ខ្លួន ជាពិសេសការកំណត់ថាតើពួកគេ មានអាយុក្រោម ឬលើអាយុអប្បបរមានៃការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ។ ចំណែកឯកុមារដែលត្រូវបានចាត់ ថ្នាក់ជាសាក្សី និងជាជនរងគ្រោះនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌវិញ ខ្ញុំបានទទួលព័ត៌មានថាមានតែតុលាការចំនួន ២ ឬ ៣ តែប៉ុណ្ណោះ ដែលមានអេក្រង់/ទូរទស្សន៍សម្រាប់សម្រួលឲ្យមានការផ្តល់សក្ខីកម្មពីចម្ងាយ ហើយ ដែលតាមរយៈវិធីនេះយើងអាចកាត់បន្ថយកុមារមិនឲ្យប្រឈមមុខផ្ទាល់ជាមួយជនសង្ស័យ និងអាចទប់ស្កាត់ ភាពរងគ្រោះសាជាថ្មីបាន។

ខ្ញុំនៅមានការព្រួយបារម្ភថាអនីតិជនជាច្រើនត្រូវបានគ្រួសារបញ្ជូនទៅឃុំខ្លួន ឬរក្សាទុក នៅក្នុង មជ្ឈមណ្ឌលសំចត និងមណ្ឌលស្តារនីតិសម្បទា ហើយនិងស្ថាប័នផ្តល់សេវាថែទាំគ្រប់គ្រងផ្សេងៗ។ នៅ ពេលដែលទឹកនៃទាំងនេះត្រូវបានបង្កើតឡើង អាចដោយសារយុទ្ធនាការបង្ក្រាបគ្រឿងញៀនក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំ នៅតែព្រួយបារម្ភជាពិសេសចំពោះកុមារខ្លះដែលមានពិការភាពធ្ងន់ធ្ងរ ហើយដែលនៅតែត្រូវបានបញ្ជូនទៅ កាន់ទីកន្លែងទាំងនោះទៀត បើទោះបីជាពួកគេមិនមានប្រវត្តិប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ឬសារធាតុញៀនក៏ដោយ។ ការណ៍នេះសបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថាកម្ពុជាត្រូវការប្រព័ន្ធការពារសង្គម និងកុមារដែលមានលក្ខណៈទូលំ ទូលាយគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ហើយនិងបុគ្គលិកសង្គមកិច្ចដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលត្រឹមត្រូវនៅគ្រប់

ឃុំ-សង្កាត់ទាំងអស់។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី វាក៏នៅមានបញ្ហាមួយទៀតគឺ ការឧបត្ថម្ភគាំទ្រចំពោះគ្រួសាររបស់ កុមារដែលមានពិការភាពទាំងនោះ។

ទន្ទឹមនឹងការផ្តល់សេវាសាធារណៈភាគច្រើនត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល (ដែលការងារនេះ គួរតែរដ្ឋទេដែលជាអ្នកធ្វើ) យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយនៅពេលដឹងថា អង្គ ការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដែលធ្វើការងារផ្នែកសិទ្ធិកុមារអាចធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាទូទៅជាមួយរដ្ឋាភិបាល បាន។

ខ្ញុំជំរុញរដ្ឋាភិបាលឲ្យខិតខំធានាថា អភិក្រមផ្នែកលើសិទ្ធិកុមារត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងគ្រប់វិស័យទាំង អស់ទាក់ទងនឹងកុមារ។ កុមារដែលរស់នៅតាមផ្លូវ ស្នាក់នៅក្នុងកន្លែងផ្តល់សេវាថែទាំគ្រប់គ្រង កុមារធ្វើ ចំណាកស្រុកតែឯង និងកុមាររងគ្រោះដោយសារការជួញដូរមនុស្ស គឺជាអ្នកដែលងាយរងគ្រោះបំផុត ហើយ ពួកគេត្រូវការអភិក្រមគ្រប់ជ្រុងជ្រោយមួយដើម្បីធានាបាននូវសុវត្ថិភាព និងសុខុមាលភាពរបស់ពួកគេ។ ការ ស្តារនីតិសម្បទានិងការធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសហគមន៍វិញចំពោះអនីតិជនដែលពាក់ព័ន្ធគ្រឿងញៀន អ្នក ប្រើប្រាស់សារធាតុញៀន និងទណ្ឌិតជាអនីតិជនត្រូវតែបានដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងដោយប្រុង ប្រយ័ត្ន និងទទួលបានការគាំទ្រជាដរាប ដើម្បីធានាឲ្យពួកគេទទួលបានការស្តារនីតិសម្បទា និងការធ្វើ សមាហរណកម្មដ៏ពិតប្រាកដ។ វាគឺជារឿងចាំបាច់មួយក្នុងការធានាឲ្យបាននូវការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងគ្រប់ ជ្រុងជ្រោយស្តីពីសិទ្ធិកុមារ និងច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជនដល់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ និងមន្ត្រីតុលាការទាំងអស់។

ជនជាតិដើមភាគតិច - ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយដោយកត់សម្គាល់ថា ព្រឹត្តិការណ៍ដែលកត់សម្គាល់ទិវា អន្តរជាតិនៃជនជាតិដើមភាគតិចបានប្រព្រឹត្តទៅដោយសន្តិវិធី។ ខ្ញុំកត់សម្គាល់ផងដែរ អំពីការផ្តល់ការអប់រំ ដែលមានគុណភាព រួមមានកម្មវិធីអប់រំជាពីរភាសា ដែលបាននិងកំពុងដំណើរដោយក្រសួងអប់រំយុវជននិង កីឡា។ នៅមានបញ្ហាជាច្រើននៅឡើយលើការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីដល់ជនជាតិដើមភាគតិច។ ខ្ញុំរំលឹក ឡើងវិញ ជាពិសេសជនជាតិដើមភាគតិចពីរ នៅខេត្តបាត់ដំបងដែលកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍របស់ពួកគាត់មិន អាចបន្តទៅមុខបាន ពីព្រោះទីតាំងដីនោះនៅកំពុងតែរង់ចាំឲ្យមានការបោសសម្អាតមិន ជនជាតិដើមភាគតិច សួយ នៅក្នុងខេត្តកំពង់ស្ពឺ ដែលពាក្យសុំប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសហគមន៍របស់ពួកគាត់បាននិងកំពុងទទួលរងផល ប៉ះពាល់ដោយសារបទបញ្ជាលេខ០០១ និងជនជាតិភាគតិច ពួង នៅក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែង ដែលប្រឈមនឹង ហានិភ័យនៃការបាត់បង់ផ្ទះសំបែង ការចិញ្ចឹមជីវិត ព្រៃអារក្ស និងដីបញ្ចុះសពរបស់ខ្លួន ដោយទឹកជំនន់ ដែលបណ្តាលមកពីគម្រោងវារីអគ្គីសនីសេសានក្រោម ៥ ។ ខ្ញុំសូមលើកឡើងជាថ្មីម្តងទៀតនូវអនុសាសន៍ របស់ខ្ញុំថា រដ្ឋាភិបាលគួរពិចារណាអំពីការធ្វើប្រព័ន្ធផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពសហគមន៍ (CLTs) មាន លក្ខណៈសាមញ្ញនិងងាយស្រួល ដោយកាត់បន្ថយនីតិវិធីដែលបានតម្រូវមួយចំនួនចេញ និងធានាថាក្រុមជន ជាតិដើមភាគតិចអាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីប្រព័ន្ធផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព រួមទាំងរកកម្ចីតាមរយៈ ការប្រើប្រាស់ប័ណ្ណនេះជាសមូហភាពដើម្បីគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍របស់ខ្លួន។

ជនដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពរស់នៅតាមចិញ្ចើមផ្លូវ - ខ្ញុំមានក្តីកង្វល់យ៉ាងខ្លាំងនៅពេលខ្ញុំបានទៅទស្សនា មជ្ឈមណ្ឌលសំចតពោធិសែនជ័យ (“ព្រៃស្តី”) នៅសប្តាហ៍នេះ ដោយដឹងថាមានមនុស្ស ៥៤៤ នាក់ ដែល

រួមទាំងកុមារ ៦ នាក់ ផងត្រូវបានគេដាក់នៅទីនោះ។ នេះគឺជាការកើនឡើងមួយគួរឲ្យកត់សម្គាល់ចាប់ពី ដំណើរទស្សនកិច្ចចុងក្រោយរបស់ខ្ញុំ ដែលគេបានប្រាប់ខ្ញុំថា មួយចំណែកដោយសារតែយុទ្ធនាការប្រយុទ្ធ ប្រឆាំងគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល។ មិនយឺតយ៉ាវមានការរីកចម្រើនទៅនៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនោះ ក្រៅតែ ពីភាពកាន់តែចង្អៀតណែនជាមុន។ មនុស្សជាច្រើនដែលខ្ញុំបានជួប បានអះអាងថាត្រូវបានគេយកទៅដាក់ នៅទីនោះដោយផ្ទុយពីឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ហើយបានស្នាក់នៅទីនោះច្រើនជាងមួយសប្តាហ៍ ជារយៈពេលដែល ចាំបាច់ដើម្បីពិនិត្យមើលឯកសារសម្គាល់អត្តសញ្ញាណ និងដើម្បីធានាសុវត្ថិភាពនិងការការពារចំពោះអ្នក ដែលត្រូវបានដោះលែង។ អ្នកខ្លះបាននៅទីនោះអស់រយៈពេល ៦ខែ ឬច្រើនជាងនេះ។ ការ្យនេះបង្កើតទៅ ជាការឃុំខ្លួនដោយបំពាន។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា (ក្រសួងសង្គមកិច្ច) បានពន្យល់ថា ទីតាំងថ្មីដែលបាននិងកំពុងសាងសង់នៅក្នុងខេត្តកណ្តាល នឹងជួយកាត់ បន្ថយភាពចង្អៀតណែននៅឯព្រៃស្តី និងផ្តល់ទីតាំងសមរម្យសម្រាប់ការស្តារនីតិសម្បទាអ្នកប្រើប្រាស់ថ្នាំ ញៀន និងសារធាតុញៀនដែលញៀននឹងសារធាតុទាំងនោះ និងផ្តល់កិច្ចគាំពារ និងព្យាបាលដល់ជនពិការ សុខភាពផ្លូវចិត្ត។ មជ្ឈមណ្ឌលនេះនឹងមិនសង្វេគល់ទេរហូតដល់ចុងឆ្នាំនេះ ឬដើមឆ្នាំ២០១៨។ ដូច្នោះ មិន មានសញ្ញាបង្ហាញពីការថយចុះនៅថ្ងៃខាងមុខនូវភាពចង្អៀតណែននៃមជ្ឈមណ្ឌលព្រៃស្តី ឬភាពប្រសើរឡើង នៃលក្ខខណ្ឌ ឬស្ថានភាពអ្នកជាប់ឃុំនៅទីនោះទេ។

រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានរំលឹកថា ការដាក់មនុស្សប្រឆាំងនឹងឆន្ទៈរបស់ពួកគេ មានន័យថាមណ្ឌលសំចតដែលតាម និយមន័យអន្តរជាតិ គឺជាមណ្ឌលឃុំខ្លួន ហើយរដ្ឋាភិបាលត្រូវតែចាត់វិធានការដើម្បីធានាថាបទដ្ឋានអប្បបរមា អំពីការប្រព្រឹត្តចំពោះអ្នកជាប់ឃុំដែលត្រូវបានបំពេញ។ នេះរួមបញ្ចូលទាំង ទឹកស្អាត ទទួលទានម្ហូបអាហារ ដែលមានជីជាតិគ្រប់គ្រាន់ អនាម័យគ្រប់គ្រាន់ ខ្យល់អាកាស និងកិច្ចគាំពារសុខភាពគ្រប់គ្រាន់ រួមទាំងការគាំ ទ្រផ្នែកផ្លូវចិត្ត ក៏ដូចជាសិទ្ធិសួរសុខទុក្ខពីក្រុមគ្រួសារ និងសាច់ញាតិ មន្ត្រី ឬបុគ្គលិកសមស្របរបស់អង្គការមិន មែនរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការសហប្រជាជាតិ។ ខ្ញុំបានអំពាវនាវដល់រដ្ឋាភិបាល ឲ្យអនុវត្តអនុសាសន៍របស់ស ន្និសីទជាតិស្តីពីបុគ្គលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពនៅតាមចិញ្ចើមផ្លូវ (ខែធ្នូ២០១៥) និងដើម្បីធានាថាមជ្ឈមណ្ឌលសំចត មិនត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ជាមណ្ឌលឃុំខ្លួនឡើយ តែជាទីកន្លែងផ្តល់នូវកិច្ចគាំពារសេវាកម្ម និងការជួយឧបត្ថម្ភ ចាំបាច់ដល់ជនដែលស្ថិតក្នុងស្ថានភាពនៅតាមចិញ្ចើមផ្លូវ។ ខ្ញុំសូមផ្តល់អនុសាសន៍ផងដែរថា រដ្ឋាភិបាលពិនិត្យ ឡើងវិញជាប្រព័ន្ធអំពីមូលដ្ឋានច្បាប់សម្រាប់ការឃុំខ្លួនពួកគេ កំណត់ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ និងធ្វើការដើម្បីធានាការ ដោះលែងពួកគេ និងបញ្ជូនពួកគេត្រឡប់ទៅជួបជុំក្រុមគ្រួសារ និងសហគមន៍របស់ពួកគេវិញ។ ជំនួយឧបត្ថម្ភ ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ អាចនឹងត្រូវបានស្នើសុំពីអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលអន្តរជាតិ រួមទាំង ការិយាល័យOHCHR ផងដែរ។

អ្នកញៀនគ្រឿងញៀន និងសារធាតុញៀន - ក្នុងខែមករា ឆ្នាំ២០១៧ រាជរដ្ឋាភិបាលបានចាប់ ផ្តើម យុទ្ធនាការប្រឆាំងគ្រឿងញៀនដំណាក់កាលទី១របស់ខ្លួន។ យុទ្ធនាការនេះ ឥឡូវកំពុងតែស្ថិត នៅក្នុង ដំណាក់កាលទី២។ ខណៈដែលយុទ្ធនាការនេះហាក់បីដូចជាការផ្តួចផ្តើមជាវិជ្ជមានមួយដើម្បី លុបបំបាត់ បញ្ហាគ្រឿងញៀនពីប្រទេសកម្ពុជា ក៏មានផលវិបាកដ៏គួរឲ្យព្រួយបារម្ភនៃការកើនឡើង យ៉ាងខ្លាំងនៃចំនួនអ្នក ជាប់ឃុំនៅតាមពន្ធនាគារ មជ្ឈមណ្ឌលសំចត និងមជ្ឈមណ្ឌលស្តារនីតិសម្បទាផ្នែក គ្រឿងញៀននានា។ ទាំង

នៅខេត្តបាត់ដំបង និងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ លោកអភិបាលរងនៃខេត្តទាំងនេះ បានអញ្ជើញខ្ញុំធ្វើទស្សនៈកិច្ច ទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលស្តារនីតិសម្បទាផ្នែកគ្រឿងញៀនរបស់ពួកគាត់។ តាមការអញ្ជើញនេះ ខ្ញុំបានមាន- ឱកាសធ្វើដំណើរទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលស្តារនីតិសម្បទាផ្នែកគ្រឿងញៀននៅទីក្រុងសិរីសោភ័ណ្ឌ និងទៅ កាន់ មជ្ឈមណ្ឌលជីវិតថ្មី ដោយបានធ្វើទស្សនៈកិច្ចរយៈពេលខ្លីមួយនៅមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនោះ។ ខ្ញុំក៏បានធ្វើទស្ស- នៈកិច្ច ទៅកាន់មជ្ឈមណ្ឌលសំចតពោធិសែនជ័យ (ព្រៃស្តី) និងទៅកាន់មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី ១ និងទី២ ផង ដែរ។ ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភចំពោះចំនួនមនុស្សដ៏ច្រើនដែលកំពុងជាប់ឃុំ ដោយសារតែយុទ្ធនាការប្រឆាំង គ្រឿងញៀន និងកត់សំគាល់ថា ប្រសិនបើមនុស្សទាំងនោះ ត្រូវបានគេឃាត់ទុកផ្ទុយពីឆន្ទៈរបស់ពួកគេ ទី កន្លែងទាំងនោះគឺជាទីឃុំឃាំង ដោយយោងតាមបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សដែលទទួលស្គាល់ដោយប្រទេសកម្ពុ- ជា។ កម្រិតនៃភាពចង្អៀតណែនបែបនេះនៅតាមទីកន្លែងឃុំឃាំងជាច្រើន គឺជាការរំលោភបទដ្ឋានរបស់ ប្រទេសកម្ពុជា និងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ។ អាហារគ្រប់គ្រាន់ ទឹកស្អាត សម្ភារៈអនាម័យ ឱកាសហាត់ប្រាណ ខ្យល់អាកាសចេញចូលបន្ទប់ ការថែទាំសុខភាព កំពុងតែមានការខ្វះខាត។ ប្រព័ន្ធនេះមិនអាចឆ្លើយតបទៅ នឹងបញ្ហាដ៏ច្រើនបែបនេះបានទេ។ ជាការសំខាន់ត្រូវធានាថា មានការបណ្តុះបណ្តាល និងការអប់រំគ្រប់គ្រាន់ ជាពិសេសសម្រាប់យុវជន ដើម្បីធ្វើឲ្យការធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងសហគមន៍ប្រកបដោយជោគជ័យ។

យោងតាមក្រសួងសុខាភិបាល មកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ មានមជ្ឈមណ្ឌលថែទាំសុខភាពចំនួន ១៧៧ ដែលមានបុគ្គលិកទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលដើម្បីធ្វើការជាមួយអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន។ កាលពីខែមុន មាន មនុស្សចំនួន ៥២២ នាក់ បានទទួលការពិនិត្យសុខភាព និងការព្យាបាលនៅតាមមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះ ដែល ក្នុងចំណោមអ្នកទាំងអស់នោះមានបុរស ចំនួន ៩៦%។ ខ្ញុំយល់ស្របជាមួយក្រសួងដែលថា វាគឺជាការ ចាំបាច់ក្នុងការធ្វើការងារលើការផ្តល់ប្រឹក្សាយោបល់ និងវិធីព្យាបាលដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ផ្សេងៗ ដើម្បី កាត់បន្ថយចំណង់ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនដោយសារតែមានការរីករាលដាលនៃការប្រើប្រាស់មេតាហ្វេតាមី ន។ មជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះ ជួយគាំទ្រដល់អ្នកដែលញៀនគ្រឿងញៀនដែលរស់នៅតាមសហគមន៍។

ខ្ញុំសូមជម្រាបជូនដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ឲ្យផ្តល់ធនធានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីសាងសង់មជ្ឈមណ្ឌលស្តារនីតិស ម្បទា និងមជ្ឈមណ្ឌលសំចតថ្មី ដើម្បីធានាថា មជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះឆ្លើយតបត្រឹមត្រូវ ទៅតាមបទដ្ឋានអប្បបរមា ដែល មានចែងក្នុងលិខិតុបករណ៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងធានាថា មជ្ឈមណ្ឌលទាំងនោះផ្តល់ការ ព្យាបាល និងវិធីព្យាបាលសមស្រប។ យុទ្ធនាការប្រឆាំងគ្រឿងញៀន គួរតែត្រូវបានពិនិត្យឡើងវិញឲ្យបាន ទៀងទាត់ ហើយដោយអនុម័តតាមអភិក្រមសិទ្ធិមនុស្ស។ ការបណ្តុះបណ្តាល និងការអប់រំសមស្រប គួរតែត្រូវ បានផ្តល់ដោយក្រសួងការងារ និងក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និង យុវនីតិសម្បទា ព្រមទាំងពិចារណាផ្តល់ ឱកាសអប់រំផ្សេងៗតាមរយៈ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា។ ខ្ញុំសូមគាំទ្រដល់កម្មវិធីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង អំពីការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន និងសារធាតុញៀន ដែលកំពុងតែអនុវត្តតាមរយៈក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា និងសូមស្នើសុំដល់ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តពង្រឹងដល់កម្មវិធីនេះ និងការងាររបស់ក្រសួងសុខាភិបាលនៅតាម មជ្ឈមណ្ឌលថែទាំ សុខភាពនានា ដើម្បីពង្រីកការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងនៅតាមសហគមន៍ ក៏ដូចជាក្នុង ចំណោមអ្នកទាំងឡាយ ដែលធ្វើការឃុំខ្លួន និងព្យាបាលអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន និងសារធាតុញៀន។ ក្នុងពេល ជាមួយគ្នានេះ ដែរការចេញចូលជួបអ្នកដែលជាប់ឃុំគួរតែបើកចំហរឲ្យបានពេញលេញសម្រាប់ក្រុមគ្រួសារ អង្គ ការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល អង្គការអន្តរជាតិ និងអ្នកផ្សេងទៀតដែលអាចផ្តល់ការគាំទ្រ។

អ្នកស្វែងរកសិទ្ធិជ្រកកោន៖ ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភចំពោះស្ថានភាពរបស់ជនជាតិម៉ុងតាញ៉ាចំនួន ៣៦ នាក់ ដែលខ្ពត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកជនភៀសខ្លួន បានស្វែងរកដំណោះស្រាយឱ្យ ពួកគេអាចធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសផ្សេងក្រៅពីប្រទេសកម្ពុជា ដោយផ្អែកលើស្ថានភាពតឹងតែងនៃការ ទាមទារសិទ្ធិជ្រកកោនរបស់ពួកគេ។ រហូតមកទល់ពេលបច្ចុប្បន្ន រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាមិនទាន់បានយល់ព្រម សម្របសម្រួលឱ្យពួកគេបានឆ្លងកាត់ទៅកាន់ប្រទេសទីបីដែលជាទីមានសុវត្ថិភាពសម្រាប់ពួកគេនៅឡើយ ទេ។ ខ្ញុំស្នើឱ្យរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយខ្ពត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកជនភៀស ខ្លួន ដើម្បីធានាថាជនជាតិម៉ុងតាញ៉ាទាំង ៣៦ នាក់ ដែលត្រូវការការពារជាអន្តរជាតិក្នុងឋានៈជាជនភៀសខ្លួន មិនត្រូវបានគេបញ្ជូនត្រឡប់ទៅកាន់ប្រទេសវៀតណាម។

នីតិវដ្ត និងការគ្រប់គ្រងវិស័យយុត្តិធម៌ - ខ្ញុំបានជួបជាមួយរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួង មហាផ្ទៃ ប្រកបដោយភាពវិជ្ជមាន និងស្ថាបនា។ ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយ ដែលបានដឹងថាក្រសួង យុត្តិធម៌បានបង្កើនថវិកា ហើយបច្ចុប្បន្ននេះកំពុងធ្វើឱ្យមានភាពជឿនលឿនទៅលើការផ្តួចផ្តើមគំនិតមួយ ចំនួនដែលធ្លាប់បានពិភាក្សាយូរមកហើយ។ ជាពិសេស ខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញពីភាពជឿនលឿនទៅលើការ ពង្រឹងការរៀបចំអង្គការតុលាការ ដើម្បីជួយកសាងមូលដ្ឋានស្ថាប័នតុលាការឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពឡើង ថែមទៀត។ ខ្ញុំយល់ថា ច្បាប់គ្រឹះទាំងបី អាចនឹងត្រូវធ្វើវិសោធនកម្ម ហើយខ្ញុំសូមលើកទឹកចិត្តដល់ក្រសួង យុត្តិធម៌ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រាកដប្រជាថា ការធ្វើវិសោធនកម្មណាមួយ ត្រូវឆ្លុះបញ្ចាំងពីកង្វល់ទាំងឡាយ ដែលត្រូវ បានលើកឡើង ហើយត្រូវឱ្យស្របតាមបទដ្ឋានសិទ្ធិមនុស្សនានា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីពង្រឹងនិងមិនធ្វើឱ្យ ចុះខ្សោយដល់ឯករាជភាពនៃស្ថាប័នតុលាការឡើយ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ផងដែរ នូវការតំឡើងប្រព័ន្ធទិន្នន័យ ចុះបញ្ជីសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិច។ មានសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌចំនួនប្រហែល ២៣,០០០ ករណី ត្រូវបានចុះបញ្ជីទៅក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យនេះ ហើយក្រសួងយុត្តិធម៌កំពុងរៀបចំផែនការដើម្បី តំឡើងប្រព័ន្ធទិន្នន័យមេមួយដើម្បីចុះបញ្ជីសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ បន្ទាប់មកធ្វើការចុះបញ្ជីសំណុំរឿងរដ្ឋ ប្បវេណី ហើយនឹងតំឡើងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណុំរឿងតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិចឱ្យបានទូលំទូលាយ។ នេះគឺជា ចរន្តមួយឆ្ពោះទៅរកតម្លាភាពឱ្យកាន់តែប្រសើរថែមទៀត ក្នុងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះការកើន ឡើងនូវការប្រើប្រាស់រូបមន្តថ្មីនៃដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ប៉ុន្តែមានការព្រួយបារម្ភថា ការប្រើ ប្រាស់រូបមន្តថ្មីនៃដីកាសម្រេចឃុំខ្លួននេះ មិនទាន់មានភាពត្រឹមត្រូវនៅឡើយទេ។ ខ្ញុំនៅតែមានការព្រួយ បារម្ភថា ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅតែបន្តប្រើប្រាស់ស្ទើរតែគ្រប់ករណី ជាពិសេសនៅពេលដែលប្រព័ន្ធ គ្រប់គ្រងពន្ធនាគារ មានភាពចង្អៀតណែនប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះផែនការ ទាំងឡាយលើការងារយុទ្ធនាការសំរាប់លើកកំពស់ការយល់ដឹងក្នុងចំណោមអ្នកទាំងឡាយណាដែលត្រូវដាក់ ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ដោយសារការចាប់ខ្លួនហើយរង់ចាំសវនាការ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ ផងដែរចំពោះផែនការទាំងឡាយ សម្រាប់គម្រោងសាកល្បងមួយ ស្តីពីការដាក់ទោសតាមជម្រើសផ្សេងក្រៅ ពីពន្ធនាគារនៅខេត្តបាត់ដំបង ដែលជាដំណាក់កាលដំបូងឆ្ពោះទៅរកការបង្កើននូវការប្រើប្រាស់ជម្រើស ផ្សេងក្រៅពីការឃុំខ្លួន ដូចមានចែងនៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌បានធានាថា តារាងកំណត់តម្លៃប្រាក់ប្រដាប់ក្តី និងតម្លៃសេវាពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ នឹងត្រូវដាក់ឱ្យសាធារណៈជនមើលនៅគ្រប់

តុលាការ។ ការធ្វើបែបនេះអាចកាត់បន្ថយបាន នូវតម្លៃសេវាបន្ថែមក្រៅផ្លូវការ ដែលត្រូវបានកំណត់សម្រាប់ កិច្ចការពាក់ព័ន្ធនឹងតុលាការ។

ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភចំពោះរបាយការណ៍របស់សហគមន៍ដែលស្វែងរកយុត្តិធម៌តាមមធ្យោបាយ ដោយខ្លួនឯង។ ការអនុវត្តបែបនេះមិនអាចទទួលយកបានទេ - វាឆ្លុះបញ្ចាំងពីតម្រូវការឲ្យមានការពង្រឹង ប្រព័ន្ធតុលាការ និងកសាងទំនុកចិត្តលើឯករាជភាពរបស់តុលាការ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះការបង្កើនចំណេះ ដល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ការពារជនក្រីក្រ ប៉ុន្តែខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភចំពោះការខ្វះខាតមេធាវី និងឆន្ទៈក្នុងការ ការពារក្តីឲ្យបុគ្គលដែលងាយរងគ្រោះបំផុតដែលត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ ផងដែរចំពោះផែនការទាំងឡាយ ដើម្បីអនុវត្តគំរោងសាកល្បងនូវយន្តការដំណោះស្រាយវិវាទតាមជម្រើស ផ្សេង នៅតាមបណ្តាខេត្តដាច់ស្រយាល បើទោះបីជាមានការបញ្ជាក់ជាថ្មីថា យន្តការបែបនេះមិនសមស្រប នឹងបទល្មើសមួយចំនួន រាប់ទាំងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារក៏ដោយ។

បញ្ហាបន្ទាន់បង្ខំនៃភាពចង្អៀតចង្អាតនៃធនធាន ត្រូវបានលើកឡើងរួចមកហើយ។ នៅពេលធ្វើ ទស្សនកិច្ចទៅកាន់មណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី១ និងមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី២ ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយ ដោយកត់សម្គាល់ឃើញថា ប័ណ្ណព័ត៌មានត្រូវបានដាក់បង្ហាញដល់សាធារណៈជន ដោយកត់សម្គាល់អំពីសិទ្ធិ របស់ជនជាប់ឃុំ និងសិទ្ធិរបស់អ្នកមកសួរសុខទុក្ខ បើទោះបីជាប័ណ្ណទាំងនេះជាញឹកញាប់ សរសេរតែជា ភាសាអង់គ្លេសក៏ដោយ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភថា នៅពេលកំពុងធ្វើទស្សនកិច្ចមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី១ ម ត្រីមួយរូបរបស់ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា ដែលអមដំណើរខ្ញុំមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចូលឡើយ។ ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភផងដែរថា រូបខ្ញុំក៏មិនត្រូវបាន អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើការសំភាសន៍ដោយសម្ងាត់ជាមួយជនជាប់ឃុំ ទាំងនៅមណ្ឌលអប់រំកែប្រែទី១ និងមណ្ឌលអប់រំ កែប្រែទី២។ ការបដិសេធដដែលៗមិនអនុញ្ញាតឲ្យមានការសម្ភាសន៍សម្ងាត់នេះ គឺផ្ទុយនឹងអាណត្តិការងារ ដែលតាមលក្ខខណ្ឌនេះប្រទេសកម្ពុជាព្រមព្រៀងទទួលយកដំណើរទស្សនកិច្ចរបស់ខ្ញុំ។

សូមផ្តល់អនុសាសន៍ថា គម្រោងសាកល្បងដែលបានគ្រោងទុកស្តីពីការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួត ពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ការផ្តន្ទាទោសដោយមិនឃុំខ្លួន និងការដោះស្រាយជម្លោះតាមជម្រើសផ្សេង ត្រូវបាន អនុវត្តពិនិត្យឡើងវិញនិងត្រូវបានពង្រីក ទៅតាមការសមស្រប។ បញ្ហានៃភាពចង្អៀតចង្អាតនៃធនធាន ត្រូវតែលើកមកពិភាក្សារកដំណោះស្រាយឲ្យបានឆាប់។ ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ឡើងវិញនូវអនុសាសន៍របស់ខ្ញុំកាលពី ពេលមុនៗ ដែលគូសបញ្ជាក់ថា ការឃុំខ្លួនគួរតែត្រូវបានអនុវត្តនៅពេលណាចាំបាច់បំផុតប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំសូមផ្តល់ អនុសាសន៍ផងដែរថា គ្រប់តុលាការត្រូវតែបង្ហាញឲ្យច្បាស់ពីកម្រៃណាមួយដែលតម្រូវឲ្យគេបង់។ នៅ ពន្ធនាគារ ខ្ញុំសូមលើកអនុសាសន៍របស់ខ្ញុំថា ប័ណ្ណព័ត៌មានដែលពន្យល់ពីនីតិវិធីចុះទៅសួរសុខទុក្ខនៅ ពន្ធនាគាររួមទាំងការហាមប្រាមលើការបង់ប្រាក់ ត្រូវតែបានដាក់បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ជាភាសាខ្មែរនៅច្រកចូល និងនៅតាមបន្ទប់ឃុំឃាំងនីមួយៗ។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ ខ្ញុំសូមឲ្យការិយាល័យOHCHR ផ្តល់នូវប័ណ្ណ ព័ត៌មានដែលបោះពុម្ពដោយក្រសួងមហាផ្ទៃ/ការិយាល័យ OHCHR/IBJ ដល់គ្រប់ពន្ធនាគារ។

លំហូរជាធិបតេយ្យ - ខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយដោយកត់សម្គាល់ឃើញមានការដោះលែងមន្ត្រីអាជ្ញាធរ ហុក៤នាក់ និងអគ្គលេខាធិការរងម្នាក់នៃគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត នៅខែមិថុនា ទោះបីជាខ្ញុំ មានការព្រួយបារម្ភថាពួកគេនៅតែស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការក៏ដោយ។ ប្រេវ៉ាឡង់នៃការឃុំ ខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននិងនិន្នាការចេះតែកើនឡើងនៃការគ្រប់គ្រងដោយច្បាប់នៅកម្ពុជា គឺជាប្រការគួរឲ្យព្រួយ បារម្ភ។ ទោះបីជាក្រុមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌចែងពីអាជ្ញាយុកាលសម្រាប់ប្រភេទខុសៗគ្នានៃបទល្មើសក៏ដោយក៏ រឿងទាំងនេះត្រូវបានរំខានដោយទង្វើនៃការចោទប្រកាន់ ឬការស៊ើបអង្កេត។ មានការព្រួយបារម្ភថា បទ ប្បញ្ញត្តិបែបនេះ អាចអនុញ្ញាតឲ្យមានការចោទប្រកាន់អន្ទោលតាមនរណាម្នាក់ដោយគ្មានកំណត់ ដោយ បំពានលើកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានជំនុំជម្រះដោយគ្មានការពន្យារពេលមិនត្រឹមត្រូវ - ច្បាប់មិនបានចែង ច្បាស់លាស់ពីរយៈពេលកំណត់សម្រាប់ការស៊ើបអង្កេត កាលណាជនជាប់ចោទមិនស្ថិតនៅក្នុងការឃុំខ្លួន។ មានឧទាហរណ៍ជាច្រើនរួមទាំងករណីរបស់សកម្មជនដ៏ធ្លីគឺ លោកស្រី ទេព វណ្ណី ដែលខ្ញុំបានជួប និងសកម្ម ជនសហជីព ហើយនិងសកម្មជននយោបាយជាដើម។

ច្បាប់ទាំងអស់គួរត្រូវបានអនុវត្តឲ្យបានត្រឹមត្រូវ និងស្មើគ្នាចំពោះគ្រប់មនុស្សទាំងអស់ដោយគ្មាន ការរើសអើងទោះផ្នែកលើមូលហេតុអ្វីក៏ដោយ។ អ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សនៅតែត្រូវបានគេដៅជាមុខសញ្ញា កាន់តែច្រើនឡើងៗ។ ច្បាប់ជាច្រើនប្រភេទត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីរឹតត្បិតការរិះគន់ប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាល ហើយការបង្កាក់ការពិភាក្សាដេញដោលផ្នែកនយោបាយនៅតែបន្តកើតមានឡើងជាច្រើន។ ការធ្វើ បាតុកម្មដោយសន្តិវិធី និងការពិភាក្សាដេញដោលជាសាធារណៈ រួមទាំងប្រធានបទស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និង ការងារសង្កេតការបោះឆ្នោត ហើយនិងការលើកឡើងឲ្យរដ្ឋាភិបាលចេះទទួលខុសត្រូវ មិនមែនជាសកម្មភាព ដែលមានលក្ខណៈផ្ទុយនឹងអធិបតេយ្យភាពរបស់រដ្ឋ ឬជាការគំរាមកំហែងដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈឬ សន្តិសុខជាតិឡើយ។ ខ្ញុំនៅតែព្រួយបារម្ភថា ច្បាប់ស្តីការធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធី និងសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ច្បាប់នេះនៅមិនទាន់ត្រូវបានអនុវត្តឲ្យបានគត់មត់នៅឡើយនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ហើយក្រសួងមហាផ្ទៃថែម ទាំងបានតម្រូវឲ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលរាយការណ៍សកម្មភាពទាំងអស់របស់ពួកគេ រួមទាំងសកម្មភាពអប់រំបណ្តុះបណ្តាលផងទៅឲ្យអាជ្ញាធរឃុំ និងស្រុក។ តាមតថភាពជាក់ស្តែង យើងឃើញថាទោះបីជាគ្រាន់តែជា ការប្រារព្ធទិវាចងចាំ/វត្តកខ្លះផ្សេងៗក៏នៅតែតម្រូវឲ្យមានការរាយការណ៍ផងដែរ។ ការរឹតត្បិតដោយមិន ចាំបាច់ ចំពោះសេរីភាពប្រមូលផ្តុំបានបង្កាក់ដល់សកម្មភាពស្របច្បាប់ជាច្រើនរបស់សង្គមស៊ីវិល។ កម្ពុជាគួរ តែជាប្រទេសមួយប្រកាន់យកនូវរបបប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្សដ៏រស់រវើក ហើយដែលលើកទឹកចិត្ត (មិន មែនដាក់ទណ្ឌកម្មឡើយ) ឲ្យមានការពិភាក្សាដេញដោល និងការបញ្ចេញមតិដោយសមហេតុផល ព្រោះថា ការពិភាក្សាប្រកបដោយផ្លែផ្កាចំពោះរឿងនយោបាយ គឺជាការត្រួសត្រាយផ្លូវមួយឈានទៅរកការបោះឆ្នោត ដោយត្រឹមត្រូវពេញលេញ។ វាគឺជារឿងពិបាកយល់នៅពេលដែលអង្គការសង្គមស៊ីវិល ហើយនិងសហជីព ត្រូវបានតម្រូវឲ្យមានអព្យាក្រឹតភាពផ្នែកនយោបាយ។ ផ្ទុយទៅវិញមន្ត្រីរាជការ ហើយនិងកងកម្លាំងនគរបាល និងនយោបាយណោះទៅវិញទេ ដែលត្រូវប្រកាន់ជំហរអព្យាក្រឹតចំពោះរឿងនយោបាយ។

ទោះបីជាមានភាពជោគជ័យនៃការបោះឆ្នោតឃុំ-សង្កាត់ក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំនៅតែមានកង្វល់អំពីវាហាសា ស្ត្របែបហិង្សាដែលសម្តែងឡើងដោយសមាជិករដ្ឋាភិបាលនិងនយោបាយ។ មតិយោបល់បែបនេះមិនគួរត្រូវបាន

ធ្វើឡើងដោយរដ្ឋមន្ត្រីនៃរដ្ឋាភិបាលឡើយ សូម្បីតែនៅក្នុងភាពជាឯកជនក៏ដោយ។ មតិយោបល់បែបនេះមិនត្រូវឲ្យមាននៅក្នុងសង្គមដែលមានសន្តិភាពមួយ ដូចជានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលនៅឱ្យដាច់ដោយស្លាកស្នាមនៃប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ចលាចលរបស់ខ្លួន។ ខ្ញុំបានកត់សម្គាល់នូវ វិសោធនកម្មជាច្រើនលើច្បាប់ស្តីពីគណបក្សនយោបាយ ជាពិសេសលើការសើសើរឡើងវិញដែលហាមឃាត់គណបក្សមួយមិនឲ្យប្រើរូបភាពសំឡេង ឬឯកសារជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬសកម្មភាពនានានៃជនដែលត្រូវបានកាត់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម។ អ្នកដឹកនាំពិភពលោកល្បីៗជាច្រើន ទាំងក្នុងអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្នកាល ត្រូវបានគេផ្ដន្ទាទោសពីបទល្មើសនៅពេលណាមួយ រាប់ទាំងនៅក្នុងតំបន់នេះផងដែរ។ ខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះកិច្ចសហការរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដូចជាបន្ទប់ស្ថានការណ៍ និងការងារសង្កេតការណ៍យ៉ាងទូលំទូលាយលើដំណើរការបោះឆ្នោតនៅខែមិថុនាឆ្នាំ២០១៧។ បន្ទប់ស្ថានការណ៍មិនមែនជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលមួយនោះទេ ដូច្នេះបន្ទប់ស្ថានការណ៍មិនមានកាតព្វកិច្ចទៅតាមច្បាប់ស្តីពីសមាគមនិងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលឡើយ។

ស្ថានភាពទូទៅនៅក្នុងប្រទេសនៅតែមានភាពតានតឹង។ ប្រទេសកម្ពុជាហាក់ដូចជាកំពុងខិតទៅជិតស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់។ ចំណាត់ការផ្លូវច្បាប់ជាច្រើនប្រឆាំងនឹងអ្នកនយោបាយ ការចោទប្រកាន់ពីការរំលោភលើអព្យាក្រឹត្យខាងនយោបាយរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សវនាសម្រេចពន្យារពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ការបំភិតបំភ័យ និងការភ័យខ្លាច ដើរមិនស្របគ្នាជាមួយនឹងបរិយាកាសមួយដែលនាំឲ្យមានការបោះឆ្នោតដោយសេរីនោះទេ។ ខ្ញុំសូមជម្រុញរាជរដ្ឋាភិបាលឲ្យធានាថា គ្រប់ភាគីទាំងអស់មានលទ្ធភាពក្នុងការសួរដេញដោលគ្នានិងការពិភាក្សាគ្នាដោយចំហលើបញ្ហាដែលជាកង្វល់របស់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់។

៣. សេចក្តីបញ្ចប់

ជាការកត់សម្គាល់ របាយការណ៍ឆ្នាំ២០១៧ របស់ខ្ញុំដែលដាក់ជូនក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ត្រូវបានសរសេរនៅក្នុងខែឧសភា ហើយបានដាក់ជូនអង្គការសហប្រជាជាតិនៅក្នុងទីក្រុងហ្សឺណែវ នៅដើមខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៧។ យោងតាមនីតិវិធីដែលកំពុងអនុវត្ត របាយការណ៍នោះត្រូវបានចែករំលែកជាមួយរដ្ឋាភិបាល បន្ទាប់មកវានឹងត្រូវបន្តនីតិវិធីស្របតាមពិធីសារកែសម្រួលនិងបកប្រែរបស់អ.ស.ប។ វានឹងត្រូវចេញផ្សាយនាពេលឆាប់ៗនេះ ក្នុងឋានៈជាឯកសារ អ.ស.ប លេខA/HRC/36/61។ ខ្ញុំនឹងទៅចូលរួមជាមួយក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប នៅទីក្រុងហ្សឺណែវ នៅចុងខែកញ្ញាឆ្នាំ២០១៧ នេះ។ នៅពេលនោះ ខ្ញុំនឹងបង្ហាញរបាយការណ៍ និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពដល់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សអំពីស្ថានភាពចាប់តាំងពីខែមិថុនាមក និងរាយការណ៍ដោយផ្ទាល់មាត់អំពីបេសកកម្មបច្ចុប្បន្ននេះរបស់ខ្ញុំ។ ព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពបន្ទាប់ពីការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ និងបេសកកម្មនេះ នឹងមាននៅក្នុងរបាយការណ៍ឆ្នាំ២០១៨។

ខ្ញុំសង្ឃឹមថាដើម្បីធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅមុខ ប្រទេសកម្ពុជានឹងខិតចេញពីស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់ ដោយមិនឲ្យមានទៀតនូវការគំរាមកំហែងនៃអំពើហិង្សា ការបង្ក្រាបការបះបោរដោយប្រើកម្លាំង ឬសង្គ្រាម ឬសេចក្តីថ្លែងមានលក្ខណៈអុចអាលពូជសាសន៍។ មានមនុស្សជាច្រើនបានធ្វើការដោយមិនខ្លាចនឿយហត់ក្នុងជួររដ្ឋាភិបាលនិងខាងក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធានាឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរដោយសន្តិវិធីនៅប្រទេសកម្ពុជា ពីជម្លោះ និង

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ទៅរកលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ប្រទេសកម្ពុជាសម័យទំនើប។ គន្លងនេះត្រូវតែបន្តទៅមុខទៀត។ វាជាអ្វីដែលប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់សមនឹងទទួលបាន។

ចប់

អ្នកស្រី សាស្ត្រាចារ្យ **រូណា ស្ទីត** (ចក្រភពអង់គ្លេស) ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប តែងតាំងក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៥ ជាអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា។ ក្នុងនាមជាអ្នករាយការណ៍ពិសេស អ្នកស្រី គឺជាផ្នែកមួយនៃអ្វីដែលគេស្គាល់ថាជា **នីតិវិធីពិសេស** របស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ នីតិវិធីពិសេស (ដែលជាស្ថាប័នធំ បំផុតមួយរបស់អ្នកជំនាញការឯករាជ្យ នៅក្នុងប្រព័ន្ធសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប) គឺជាឈ្មោះទូទៅមួយនៃយន្តការឯករាជ្យ ឃ្នាំ មើល និងស្វែងរកការពិត របស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ អ្នកកាន់អណត្តិរបស់នីតិវិធីពិសេស ជាអ្នកជំនាញការសិទ្ធិ មនុស្សឯករាជ្យ ដែលតែតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស ដើម្បីដោះស្រាយទាំងស្ថានភាពជាក់លាក់នៃប្រទេស នីមួយៗ ទាំងបញ្ហាតាមវិស័យមួយៗ នៅគ្រប់តំបន់ទាំងអស់នៃពិភពលោក។ ពួកគេមិនមែនជាបុគ្គលិក អ.ស.ប ទេ ហើយឯករាជ្យពីរដ្ឋាភិបាល ឬអង្គការណាមួយ។ ពួកគេបម្រើការក្នុងសមត្ថភាពបុគ្គលរបស់ពួកគេផ្ទាល់ និងមិនទទួល ប្រាក់បៀវត្សរ៍ពីការងាររបស់ខ្លួនឡើយ។

សូមឆែកមើល **របាយការណ៍** របស់អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីកម្ពុជា។

សិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប គេហទំព័រប្រទេស – **កម្ពុជា**

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម និង **ការសាកសួរព័ត៌មានផ្សេងៗ** សូមទាក់ទងមក លោក ម៉ាន់ សូវណូណា (Mr. Sovanna Mann) តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ (+៨៥៥ ២៣ ៩៩៣ ៥៩០/៩១ លេខភ្ជាប់បន្ត៖ Ext: ២០៨ ឬ អ៊ីម៉ែល smann@ohchr.org)

សម្រាប់ **ការសាកសួរព័ត៌មាន** អំពីអ្នកជំនាញការឯករាជ្យដទៃទៀតរបស់ អ.ស.ប សូមទាក់ទង៖ លោក សាប៊ែរ សេឡាយ៉ា (Xabier Celaya) អង្គការប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន OHCHR តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ (+៤១ ២២ ៩១៧ ៩៣៨៣ ឬ អ៊ីម៉ែល xcelaya@ohchr.org)

អ្នកអាចរកបាននូវសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាននេះតាមអនឡាញបាន

តើលោក អ្នក ខ្ញុំលំខ្លាយអំពីពិភពលោកដែលយើងរស់នៅឬទេ? អញ្ចឹង យើងត្រូវក្រោកឈរដើម្បីសិទ្ធិនរណាម្នាក់នៅថ្ងៃ **នេះ** #Standup4humanrights និងចូលទៅកាន់ទំព័រវេបសាយ៖ <http://www.standup4humanrights.org>